

صلى الله عليه وسلم

فرهنگ ، هنر
و
آسیب‌های اجتماعی

سرشناسه	: خوش اقبال، غلامرضا، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: فرهنگ هنر و آسیبهای اجتماعی/غلامرضا خوش اقبال؛ ویراستار سعید طاووسی.
مشخصات نشر	: شیراز: گنج علم، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۱ ص.
شابک	: 978-622-6085-40-3
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: فرهنگ -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	: <i>Culture -- Social aspects</i>
موضوع	: هنر -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	: <i>Art -- Social aspects</i>
رده بندی کنگره	: HM۶۲۱/خ۹ف۴ ۱۳۹۷:
رده بندی دیویی	: ۳۰۶:
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۴۶۰۴۰۷:

فرهنگ ، هنر و آسیب‌های اجتماعی

غلامرضا خوش اقبال

انتشارات
گنج علم

فهرست مطالب

مقدمه	۱
کلام نخست	۵

فصل اول - فرهنگ

تعریف فرهنگ	۱۷
ویژگی‌های عمده فرهنگ	۱۹
سیر تاریخی واژه فرهنگ	۲۴
اشاعه فرهنگی	۲۴
فرهنگ‌پذیری	۲۵
خرده فرهنگ	۲۶
باز تولید فرهنگی	۲۷
نظریه باز تولید فرهنگی آلتوسر و بوردیو	۲۷
اقسام فرهنگ	۲۸

فصل دوم - هنر و شاخه‌های مختلف آن

هنر و شاخه‌های مختلف آن	۳۷
هنرهای تجسمی	۳۸
نقاشی	۳۹
مجسمه سازی	۴۰
ارتباط تصویری (گرافیک)	۴۱
عکاسی	۴۲
هنرهای نمایشی	۴۳
سینما	۴۶
موسیقی	۴۹
معماری	۴۷

فصل سوم - نگرشی بر آسیب‌های اجتماعی

تعریف آسیب‌های اجتماعی	۵۵
دسته بندی آسیب‌های اجتماعی	۵۶
انواع آسیب‌های اجتماعی	۵۸
دیدگاه‌ها و نظرات جامعه‌شناسی انحرافات و آسیب‌های اجتماعی	۶۳

فصل چهارم - علل پیدایش آسیب‌های اجتماعی

علل پیدایش آسیب‌های اجتماعی	۷۱
الف. عوامل شخصیتی	۷۵
ب. عوامل فردی	۷۸
ج. عوامل اجتماعی	۷۹

فصل پنجم - جوامع امروز و آسیب‌های اجتماعی

مقدمه	۹۵
راهکارهای شناسایی مشکلات نوجوان و جوانان	۹۷
وظایف خانواده	۹۸
رویکرد کشورهای غربی در برخورد با آسیب‌های اجتماعی	۱۰۱

فصل ششم - تاثیر فرهنگ و هنر بر آسیب‌های اجتماعی

نظریه‌های فرهنگی	۱۱۱
نظریه‌های توسعه	۱۱۲
نظریه جغرافیا	۱۱۳
نظریه فرهنگ	۱۱۴
فرضیه غفلت	۱۱۶
مقایسه و اثبات تمایز و تفاوت دو منطقه در یک محدوده جغرافیایی	۱۱۷
نظریه‌های فرهنگی کلاسیک غرب	۱۱۹
فرهنگ، دین و آسیب‌های اجتماعی	۱۳۵
تقویت باورهای دینی	۱۳۸
عمل به دستورات دینی	۱۴۱
توجه به ارزش‌های اخلاقی	۱۴۲

فرهنگ، هنر و آسیب های اجتماعی	۱۴۳
فرهنگ، پژوهش و آسیب های اجتماعی	۱۴۷
فرهنگ، مجامع و آسیب های اجتماعی	۱۴۹
فرهنگ ملی	۱۵۰
فرهنگ اسلامی	۱۵۲
تهاجم فرهنگی	۱۵۵
ظرفیت سازی فرهنگی	۱۵۸
فرهنگ، سلامت و آسیب های اجتماعی	۱۶۰
موسیقی و آسیب های اجتماعی	۱۶۳
هنرهای تجسمی و آسیب های اجتماعی	۱۶۶
سینما و تئاتر و آسیب های اجتماعی	۱۶۷
معماری و آسیب های اجتماعی	۱۷۰

۱۷۳ | فهرست منابع

○ مقدمه

در جامعه امروزی نقش فرهنگ یکی از پر رنگترین نقشهای جوامع برای پیشرفت‌های آینده است. فرهنگ را از هر سو که بنگری پنجره‌ای گشوده می‌شود که نسیم دل‌آویزش می‌تواند شمیم بشریت را عطر آگین کرده و جریانی بسازد که برای نسل‌های آینده راهی به پیشرفتهای انسانی باز کند.

جامعه‌ی امروزی بشر کنونی که عقل و دانسته‌هایش با جریانهای صنعتی و سیاسی همراه شده است نتواند بهترین راه را برای پیمودن سلوک انسانیت بیابد و در این بازار عطاران هر سو کشیده و هر زمانی عطری برای او دل‌انگیز تر باشد.

امروز سایه این نگاه تیره روی دانسته‌های عمیق را پوشانیده و مردمی با سطحی وسیع ساخته است که در فرازمان خورشید، قطره‌ای از وجود معنوی شان به آسمان عروج کرده و بازگشتی با طراوت نیز نخواهد

داشت. اما شاید بتوان راهی یافت که با آن معنویت انسانی را دوباره بازساخت و طراوت و شادابی را به جامعه بازگرانید.

فرهنگ سازی و هنر پروری بزرگترین پنجره ای است که این شادباش را تقدیم مردمان خواهد کرد. مردمانی که گاه آسیب های نامرادی روزگار را بر تن رنجیده شان دیده اند و مرحمی نداشتند تا با آن التیام دردهایشان باشد.

سالها و روزهایی را از گذشته به خاطر داریم که بهترین پناهگاه مردم در کشاکش سختی ها روی آوردن به فرهنگی غنی و هنری متعالی بوده و هر دو ریشه در تمدن ایران ما دارد. تمدنی که همه چیز را با خود دارد، غنی و سرشار است از هر دو منظر متعالی اش، فرهنگ و هنر. ایران را به همین واسطه نام نهادند. پس بهترین راه برای فرار از این آسیب ها پناه آوردن به این دو مهم است.

این ایده مدتها بود به ذهن بنده متواتر بود تا اینکه در سال گذشته در استان فارس، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی نگاه ویژه ای به بحث آسیب های اجتماعی داشت. مراتبی بررسی شده بود و پژوهشگرانی در این مورد کارهای مفیدی انجام داده بودند. آنقدر این نوع فعالیت ها جای کار و تامل دارد که از هر سو بدان پرداخته شود کم است بدون شک با نگاه فرهنگ و هنر نیز در هر زمان و مکان نیاز خواهد بود. بر آن شدیم تا کار اصلی و برنامه ریزی ها پیش بینی شده را با نگاه فرهنگ و هنر و تاثیر آن را بر آسیب های اجتماعی به صورت کلی مطرح و در دستور کار قرار دهیم. در ابتدا ریشه آسیب های اجتماعی روز را بررسی و با نظریه‌های مختلف مستندات علمی را برای شناسایی بیشتر به خواننده ارائه شد.

آنگاه با تعاریف هنر و فرهنگ در زمان و مکان توانستیم تاثیر فرهنگ و هنر را در پیشگیری از آسیب های اجتماعی بازآفرینی و بیان

کنیم. بر نامه‌های اولیه طرح انجام و مقدمات و پژوهش‌ها بر اساس تجارب کاری صورت گرفت.

زمان آقای غلامرضا یوسفی نژاد سرپرست وقت به عنوان یک ظرفیت بزرگ و دلسوز در مجموعه صدارت این طرح باجدیت دنبال گردید و بدون شک اگر ایشان و حمایت‌های ایشان وجود نداشت این پژوهش مهیا نمی‌شد.

و آنگاه از همسر مهربانم قدردانی خواهم کرد که همه وجودش را برای بارور کردن اندیشه‌هایم در دستان آسمانی اش دارد تا رنگی‌ترین خوابهای من، به حقیقت نزدیک شود و همچنین از فرزندانم آفاق و امیرمحمد که در همه حال سختی، درگیری‌ها و نبودن‌هایم را با لبخندی پذیرا هستند.

غلامرضا خوش اقبال

شیراز شهر رازهای پر رمز و راز

آبان ماه ۹۷